

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

Posudek bakalářské práce Dominiky Kunstové

Téma: Die Kausalität und ihr Ausdruck im Deutschen. Semantische Unterschiede der kausalen Konnektoren *denn, da* und *weil*

Oponent: Mgr. Viktor Tichák, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce se věnuje tématu vyjádření kauzality (příčiny a účinku) v němčině pomocí spojek *denn, weil* a *da*. Cílem práce je empirické podložení či vyvrácení tezí obsažených jak v základních mluvnicích, tak v sekundární literatuře, věnující se tématu kauzálních konjunkcí. Téma samotné je velmi relevantní, byť se v průběhu čtení odchyluje od zadání a názvu práce (sémantickým rozdílům se autorka věnuje spíše okrajově).

Struktura práce

Struktura práce je relativně přehledná, autorka v úvodu avizuje „tradiční“ dělení na část teoretickou a empirickou. V teoretické části se věnuje definicím a shrnutí poznatků v sekundární literatuře, v části empirické pak dohromady metodologii a samotným analýzám. Změnu by zasloužil titulěk empirické kapitoly 3 („Datenbasis und Methode“), nejen kvůli v němčině ne tak běžnému slovu „Datenbasis“ (spíše dataset než databáze), jako spíše proto, že čtenář očekává kapitolu věnovanou metodologii, nikoli analýzu samotnou. Podobně by kapitola 2.4, fungující spíše jako exkurs přímo zasahující do logiky členění, mohla být např. podkapitolou 2.3. Práce je ukončena přehledným shrnutím, obsahujícím také vyhodnocení vytyčených cílů, a doplněna velmi bohatou bibliografií, díky níž je i v průběhu četby předkládané práce patrné, že se autorka tématem velmi intenzivně a pečlivě zabývala.

Formální a jazyková stránka

Práce je psána na velmi vysoké jazykové úrovni. Až na pár překlepů jako „mit Hilfe Des Deutschen Referenzkorpus“ (s. 7), „ein weiters Beispiel“ (s. 10) se v práci chyby takřka nevyskytují. Najdeme ovšem řadu míst s velmi nejasnými formulacemi, které leckdy nedávají v daném kontextu smysl, např.:

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

- „[...] dass die Ursprünge dieser Konnektoren entweder durch die temporalen (*weil*, *denn*) oder die räumlichen (*da*) Ausdrücke stammen.“ (s. 16)
- „In diesem Abschnitt werden die verschiedenen Behauptungen und Regeln, die die Verwendung der einzelnen Konnektoren bestimmen, beschrieben.“ (první věta empirické části, s. 33)
- „[...] sowohl *denn* als auch *da* [gehören] zu den Wörtern [...], die nicht zu einer bestimmten Wortklasse gehören. [...] *Da* kann dagegen nur als Adverb auftreten.“ (s. 33)
- Allgemeine Erkenntnisse der kausalen Konnektoren (nadpis, s. 44).

Okrajově je nutno upozornit na velké množství formálních a typografických chyb: různé velikosti písem v nadpisech (např. 1.1 vs. 1.2), nedůsledné psaní zkratk (d.h. x d. h.), odkazy na poznámky pod čarou leckdy psané kurzívou, různé uvozovky (např. na s. 19), různá odsazení odstavců (s. 33) apod.

Obsahová stránka

Jak již bylo zmíněno, téma práce je vysoce relevantní, ale zároveň obtížné a široké, na což autorka sama upozorňuje v úvodu předkládané práce. Jednou z požadovaných kvalit úspěšné bakalářské práce je právě schopnost vymezení hranic tématu, aby bylo splněno kritérium rozsahu, nikoli však na úkor kvality, což je u tak širokého komplexu, jakým je kauzalita, velmi obtížné. V tomto úkolu autorka zajisté uspěla. Práce je velmi logicky, čtivě a koherentně vystavěna, i když se autorka odchýlila od původního záměru zkoumat čistě sémantické rozdíly mezi jednotlivými spojkami. V teoretické části se sice věnuje tématům sémantickým, již v průběhu excerptce z kodifikačních příruček a dalších materiálů však sleduje i syntaktické (pozice, slovosled, koreláty, větné rámce), stylistické (každodenní vs. odborný jazyk při volbě spojek) a pragmatické (odpověď na otázku *warum*, ilokuce) funkce vybraných spojek. V práci nicméně zůstala řada nedokončených myšlenek či méně účelných citátů a parafrází gramatika a sekundární literatury, na něž již v práci nepřišla řada nebo nebyly dále vysvětleny – např.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

rozdíl mezi termíny *Propositionsmodifikator* a *Kommentar des Modus dicendi* (s. 20), triáda *epistemisch*, *dispositionell* a *illokutiv/deontisch*, kterým se již autorka v analýze nevěnuje, přestože právě při tematizaci těchto rozdílů by byla dostála názvu své práce. Např. srovnání užití jednotlivých spojek v kontextech objektivních a subjektivních jako u následujícího tradičního příkladu, by mohlo být velmi zajímavé:

- a. *Das Thermometer zeigt 0 °C, denn es ist draußen kalt.*
- b. *Es ist draußen kalt, denn das Thermometer zeigt 0 °C.*

Co se týče korpusové studie, ukázala autorka jak schopnost pracovat s jazykovým korpusem, tak vyhodnocovat výsledky, možná s výjimkou v pořadí 3. funkce spojky *denn* a 6. funkce spojky *weil*, kde se spokojuje s konstatováním, že prvních 100 dokladů neposkytlo relevantní výsledky. Podložení dokladů z korpusu diskusí s rodilými mluvčími je účelné, i když se nejedná o nijak sociologicky relevantní vzorek respondentů.

Návrh otázek k obhajobě:

1. Proč jste se rozhodla použít pro podložení Vaší korpusové analýzy konfrontaci příkladů s rodilými mluvčími? Co jste si od odpovědí focusgroup slibovala? Naplnili respondenti Vaše očekávání?
2. U jednotlivých funkcí spojek neuvádíte, zda se jedná o funkce syntaktické, sémantické či pragmatické (či stylistické?). Šlo by jednotlivé funkce takto roztřídit?
3. Narazila jste v literatuře či Vašich analýzách na rozdíl mezi subjektivním (epistemickým) a objektivním (dispozičním) užitím jednotlivých spojek? Použila byste v kontextech a i b všechny tři zkoumané spojky?
 - a. *Das Thermometer zeigt 0 °C, ___ es (ist) draußen kalt (ist).*
 - b. *Es ist draußen kalt, ___ das Thermometer (zeigt) 0 °C (zeigt).*
4. Narazila jste při korpusové analýze na doklady spojky *weil* s následným slovosledem se slovesem na druhé pozici, u nichž se jedná o epistemické užití?

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

Závěr

Předkládaná práce splňuje požadavky kladené na bakalářské práce jak z hlediska jazykového, tak obsahového, a práci tak **doporučuji k obhajobě**, kvůli výše zmíněnému **navrhují hodnocení „velmi dobře (2)“**.